

Věc T-210/01

General Electric Company

v.

Komise Evropských společenství

„Žaloba na neplatnost – Hospodářská soutěž – Rozhodnutí Komise prohlašující spojení za neslučitelné se společným trhem – Nařízení (EHS) č. 4064/89 – Trhy v oblasti letectví – Nabytí společnosti Honeywell společností General Electric – Vertikální integrace – Spojené prodeje – Vylučující účinky – Horizontální překrytí – Práva obhajoby“

Rozsudek Soudu (druhého rozšířeného senátu) ze dne 14. prosince 2005 . . . II - 5596

Shrnutí rozsudku

1. *Žaloba na neplatnost – Předmět – Rozhodnutí v oblasti kontroly spojování podniků – Rozhodnutí založené na několika bodech odůvodnění, z nichž každý sám by postačoval k odůvodnění jeho výroku – Kritéria neslučitelnosti se společným trhem splněná ve vztahu k alespoň jednomu relevantnímu trhu – Neopodstatněná žaloba (Článek 230 ES; nařízení Rady č. 4064/89 čl. 2 odst. 1 písm. a) a odst. 3)*

2. *Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Přezkum Komisí – Hospodářské posouzení – Diskreční posuzovací pravomoc – Soudní přezkum – Rozsah – Meze*
(Nařízení Rady č. 4064/89, čl. 2)

3. *Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Posouzení slučitelnosti se společným trhem – Neexistence domněnky*
(Nařízení Rady č. 4064/89)

4. *Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Posouzení slučitelnosti se společným trhem – Analýza předpokládaného vývoje na dotčeném trhu – Nutnost důkladné analýzy – Soudní přezkum – Rozsah*
(Nařízení Rady č. 4064/89, čl. 2 odst. 2 a 3)

5. *Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Posouzení slučitelnosti se společným trhem – Spojení konglomerátního typu – Pojem – Zohlednění pravděpodobnosti vytvoření nebo posílení dominantního postavení na daném trhu jedním z podniků účastnících se spojení – Přípustnost – Možnost Komise opřít se o předvídatelné chování spojené entity – Podmínky – Předložení důkladné analýzy opírající se o přesvědčivé důkazy*
(Nařízení Rady č. 4064/89 čl. 2 odst. 2 a 3)

6. *Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Posouzení slučitelnosti se společným trhem – Spojení konglomerátního typu – Zohlednění předvídatelného protisoutěžního chování – Přípustnost – Neexistence povinnosti Komise posoudit jeho pravděpodobnost s ohledem na rizika vyplývající z jeho přijetí podnikem*
(Čl. 82 ES ; nařízení Rady 4064/89, čl. 2 odst. 2 a 3)

7. *Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Posouzení slučitelnosti se společným trhem – Kritéria – Vytvoření nebo posílení dominantního postavení zásadně narušujícího účinnou hospodářskou soutěž na společném trhu – Kumulativní charakter – Vzájemné působení – Povinnost formálně přiřadit úvahy vztahující se k prvnímu kritériu, které jsou ale rovněž relevantní s ohledem na druhé kritérium, k tomuto druhému kritériu – Neexistence*
(Čl. 82 ES a 253 ES; nařízení Rady č. 4064/89, čl. 2 odst. 2 a 3)

8. *Hospodářská soutěž – Dominantní postavení – Pojem*
(Čl. 82 ES)

9. *Hospodářská soutěž – Dominantní postavení – Vymezení podle velmi významného podílu na trhu – Posouzení zvýšení podílů na trhu podléhajícím nabídkovým řízením charakterizovaném zadáváním omezeného počtu zakázek velké hodnoty*
(Čl. 82 ES)

10. *Hospodářská soutěž – Dominantní postavení – Existence – Dopad účinné hospodářské soutěže na dotčeném trhu – Neexistence v případě přítomnosti podniku, který se může chovat, aniž by tuto skutečnost musel brát v úvahu – Finanční ústupky přiznané za účelem dosažení úspěchu v některých nabídkových řízeních týkajících se výrobků vyšší hodnoty – Neexistence dopadu*
(Čl. 82 ES)

11. *Hospodářská soutěž – Předpisy Společenství – Použití Komisí – Nezávislost na posouzeních orgánů třetích států*

12. *Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Posouzení slučitelnosti se společným trhem – Protisoutěžní účinky vyplývající z přímého vertikálního vztahu – Účinky závisející na budoucím chování spojené entity – Povinnost Komise vycházet z přesvědčivých důkazů, pokud jde o pravděpodobnost tvrzeného protisoutěžního chování – Důkazní svoboda*
(Nařízení Rady č. 4064/89)

13. *Hospodářská soutěž – Dominantní postavení pro prodej stěžejních komponentů – Odmítnutí prodeje – Zneužití*
(Čl. 82 ES)

14. *Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Přezkum Komisí – Prokázání existence chování v blízké budoucnosti, které vytváří nebo posiluje dominantní postavení – Povinnost vycházet z přesvědčivých důkazů*
(Nařízení Rady č. 4064/89)

15. *Řízení – Předkládání nových žalobních důvodů v průběhu řízení – Nové žalobní důvody – Pojem – Odpověď na otázku položenou Soudem jako organizační procesní opatření – Vyloučení*
(Jednací řád Soudu, čl. 48 a 64 odst. 3)

16. *Akty orgánů – Odůvodnění – Povinnost – Rozhodnutí, které se liší od rozhodnutí, které bylo přijato dříve ve věci týkající se podobných nebo totožných situací nebo situací se stejnými hospodářskými subjekty – Působnost*
(Čl. 253 ES)

17. *Hospodářská soutěž – Pravidla Společenství – Provedení – Pravidla, která za tímto účelem přijala Komise – Povinnost Komise postupovat v souladu s těmito pravidly – Sdělení o definici trhu – Působnost*
(Čl. 82 ES; sdělení 97/C 372/03)

18. *Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Přezkum Komisí – Sdělení o definici relevantního trhu – Kritéria – Nahraditelnost výrobků – Pojem*
(Nařízení Rady č. 4064/89 ; sdělení Komise 97/C 372/03, bod 36)

19. *Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Posouzení slučitelnosti se společným trhem – Trh charakterizovaný nepřímou a relativně slabou hospodářskou soutěží – Nabytí podnikem v dominantním postavení jeho jediného soutěžitele – Přípustnost – Podmínky – Prokázání neexistence jakékoli účinné hospodářské soutěže na trhu před spojením*
(Čl. 82 ES ; nařízení Rady č. 4064/89)

20. *Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Přezkum Komisí – Závazky dotyčných podniků, jež mohou vést ke slučitelnosti oznámeného spojení se společným trhem*
(Nařízení Rady č. 4064/89)

21. *Řízení – Návrh na zahájení řízení – Formální požadavky – Určení předmětu sporu – Stručný popis dovolávaných žalobních důvodů*
(Jednací řád Soudu čl. 44, odst. 1)

22. *Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Správní řízení – Přístup ke spisu – Dodržování práv obhajoby – Meze*
(Nařízení Rady č. 4064/89)
23. *Hospodářská soutěž – Správní řízení – Přístup ke spisu – Rozlišení podle důkazů v neprospěch nebo ve prospěch toho, proti komu je řízení vedeno*
24. *Hospodářská soutěž – Správní řízení – Přístup ke spisu – Dodržování práv obhajoby – Meze*
25. *Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Správní řízení – Přístup ke spisu – Odepření práva na přístup v období mezi vydáním rozhodnutí o zahájení řízení a oznámením námitek – Porušení práv obhajoby – Neexistence*
[Nařízení Rady č. 4064/89, čl. 6 odst. 1 písm. c)]
26. *Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Správní řízení – Přístup ke spisu – Právo na přístup účastníků spojení ke spisu po částech v průběhu celého řízení – Neexistence*
(Nařízení Rady č. 4064/89, čl. 18 odst. 1)
27. *Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Správní řízení – Krátké mezitímní lhůty v průběhu řízení – Zohlednění požadavku rychlosti pro účely posouzení dodržování práv obhajoby*
(Nařízení Rady č. 4064/89; nařízení Komise č. 447/98, čl. 13 a 21)
28. *Hospodářská soutěž – Správní řízení – Činnost úředníka pro slyšení – Rozhodnutí, kterým se mění jeho statut vydané v průběhu řízení – Přímé nahrazení dřívější funkce novou funkcí*
(Rozhodnutí Komise 2001/462, čl. 2 odst. 1 a 2)
29. *Právo Společenství – Zásady – Základní práva – Dodržování zajišťované soudy Společenství – Zohlednění Evropské úmluvy o ochraně lidských práv*
(Čl. 6 odst. 2 EU)

1. V rozsahu, v němž některé důvody zmíněné v rozhodnutí mohou samy o sobě právně dostačujícím způsobem odůvodnit toto rozhodnutí, nemají vady,

kterými mohou být postiženy ostatní důvody aktu, v žádném případě dopad na jeho výrok.

Mimoto, pokud je výrok rozhodnutí Komise založen na několika bodech odůvodnění, z nichž každý by sám o sobě postačoval k odůvodnění tohoto výroku, je v zásadě namístě zrušit tento akt, pouze pokud každý z těchto bodů je postižen protiprávností. V takovém případě vada nebo jiná protiprávnost, která postihuje pouze jediný z bodů odůvodnění, nemůže postačovat k odůvodnění zrušení sporného rozhodnutí, jelikož nemohla mít rozhodující vliv na výrok přijatý orgánem.

ním dotčeny. Jestliže zjistí, že jsou vůči jednomu z relevantních trhů uvedená kritéria splněna, spojení musí být prohlášeno za neslučitelné se společným trhem.

Z toho vyplývá, že takové rozhodnutí by mohlo být zrušeno pouze tehdy, bylo-li by namístě konstatovat, nejen že některé z jeho důvodů jsou postiženy protiprávností, ale i že případné důvody, které nejsou takto postiženy, nestačí k odůvodnění neslučitelnosti oznámeného spojení se společným trhem. Toto zjištění nicméně nevylučuje nezbytnost přezkoumat, zda se určité aspekty hospodářské soutěže identifikované v napadeném rozhodnutí vzájemně posilují, takže by bylo nepřírozené posuzovat je každý samostatně.

Toto pravidlo se použije zejména v kontextu rozhodnutí v oblasti kontroly spojování podniků. V tomto ohledu Komise musí zakázat spojení, pokud toto spojení splňuje kritéria čl. 2 odst. 3 nařízení č.4064/89. Z čl. 2 odst. 1 písm. a) uvedeného nařízení přitom vyplývá, že Komise při posouzení spojení vezme v úvahu zejména potřebu zachování a rozvoje účinné hospodářské soutěže na společném trhu, mimo jiné vzhledem ke struktuře všech relevantních trhů. Posouzení Komise, zda tak spojení vytváří nebo posiluje jedno nebo několik dominantních postavení, v jejichž důsledku by byla významně narušena účinná hospodářská soutěž, musí být prováděno s odkazem na podmínky existující na každém z těchto trhů, jež mohou být oznámeným spoje-

(viz body 42–45, 48, 734)

2. Komise má určitý prostor pro volné uvážení v hospodářské oblasti pro účely uplatnění hmotněprávních pravidel nařízení č. 4064/89 o kontrole spojování podniků, zvláště jeho článku 2. Z toho

vyplývá, že přezkum soudu Společenství je omezen na ověření věcné správnosti skutkových zjištění a neexistence zjevně nesprávného posouzení.

Pokud jde o povahu tohoto přezkumu, existuje zásadní rozlišení jednak mezi skutkovými údaji a zjištěními, na jejichž případnou nesprávnost může soud poukázat s přihlédnutím k argumentům a důkazním materiálům, které mu jsou předloženy, a jednak hospodářskými posouzeními.

(viz bod 61)

Komisi sice musí být přiznán určitý prostor pro volné uvážení pro účely uplatnění hmotněprávních pravidel nařízení č. 4064/89, neznamená to však, že soud Společenství nesmí přezkoumávat právní kvalifikaci údajů hospodářské povahy provedenou Komisí. Soud Společenství totiž musí zejména ověřit nejen věcnou správnost dovolávaných důkazních materiálů, jejich věrohodnost a jejich soudržnost, ale rovněž přezkoumat, zda tyto skutečnosti představují veškeré relevantní údaje, jež musí být při posuzování komplexní situace vzaty v úvahu, a zda o ně lze opřít závěry, které z nich byly vyvozeny.

(viz body 60, 62–63, 253)

3. Nařízení Rady č. 4064/89 o kontrole spojování podniků nestanoví žádnou domněnku, pokud jde o slučitelnost oznámeného spojení podniků se společným trhem, takže nelze mít za to, že by Komise měla v případě pochybností schválit spojení, které posuzuje. V každém případě je na Komisi, aby si vytvořila jasný názor na uvedenou slučitelnost a v důsledku toho rozhodla.

4. S ohledem na určitý prostor pro volné uvážení, který má Komise v hospodářské oblasti pro účely uplatnění hmotněprávních pravidel nařízení č. 4064/89 o kontrole spojování podniků, účinný soudní přezkum je o to nezbytnější, provádí-li Komise analýzu předpokládaného vývoje na trhu, ke kterému by zamýšleným spojením mohlo dojít.

Taková analýza předpokládaného vývoje musí být provedena velmi obezřetně, neboť nejde o zkoumání událostí v minulosti, k nimž často existuje řada poznatků umožňujících porozumět jejich příčinám, ani o zkoumání událostí

v přítomnosti, ale o odhad událostí, ke kterým dojde v budoucnu s větší či menší pravděpodobností, pokud není přijato rozhodnutí, jímž je zamýšlené spojení zakázáno nebo jímž jsou upřesněny jeho podmínky. Analýza předpokládaného vývoje spočívající ve zkoumání, jak by spojení mohlo změnit faktory určující stav hospodářské soutěže na daném trhu, aby bylo možné zjistit, zda by z něho vyplývalo významné narušení účinné hospodářské soutěže, vyžaduje představu různých řetězení příčin a následků, aby bylo možno vyjít z těch nejpravděpodobnějších.

(viz bod 64)

5. Spojení konglomerátního typu jsou ta spojení, která nezpůsobují horizontální překrytí mezi účastníky spojení ani vertikální vztahy mezi těmito účastníky v úzkém slova smyslu. I když obecně takováto spojení nemají protisoutěžní účinky, v určitých případech nicméně takovéto účinky mít mohou. Dospěje-li tedy Komise v rámci analýzy pravděpodobných dopadů spojení konglomerátního typu k závěru, že se vzhledem ke konglomerátním účinkům, které zjistila,

v relativně blízké budoucnosti s největší pravděpodobností vytvoří nebo posílí dominantní postavení, v jehož důsledku dojde na dotčeném trhu k významnému narušení účinné hospodářské soutěže, musí toto spojení zakázat

V tomto ohledu spojení konglomerátního typu vytvářejí určité zvláštní problémy, zejména jelikož jednak analýza takového spojení může zahrnovat analýzu předpokládaného vývoje zohledňující období rozšířené do budoucna, a jednak chování spojené entity může z velké části určit účinky tohoto spojení. Řetězení příčin a následků tak v návaznosti na takovéto spojení může být špatně zjistitelné, nejisté a obtížně prokazatelné. V tomto kontextu je kvalita důkazních materiálů předložených Komisí k odůvodnění rozhodnutí, jímž je spojení prohlášeno za neslučitelné se společným trhem, obzvláště důležitá, neboť tyto materiály mají podpořit posouzení Komise, podle nichž by, pokud by nebylo přijato takové rozhodnutí, byl scénář hospodářského vývoje, o němž se tento orgán opírá, hodnověrný.

(viz body 65–66)

6. V rámci analýzy dopadů spojení konglomerátního typu provedené Komisí musí být pravděpodobnost určitého budoucího chování přezkoumána vcelku, tedy s přihlédnutím jak k podnětům vedoucím k takovému chování, tak k faktorům vedoucím k jejich oslabení či dokonce vyloučení, včetně případného protiprávního charakteru tohoto chování.

Nicméně požadavek, aby Komise u každého plánovaného spojení zkoumala, v jakém rozsahu by byly oslabeny či dokonce vyloučeny podněty k protisoutěžnímu chování z důvodu protiprávnosti dotčeného chování, pravděpodobnosti jeho odhalení a jeho stíhání příslušnými orgány jak na úrovni Společenství, tak na úrovni vnitrostátní a možných sankcí, by odporoval preventivnímu cíli nařízení č. 4064/89. Z toho vyplývá, že Komise musí v zásadě zohlednit případný protiprávní, a tedy sankcí postižitelný, charakter chování jakožto faktor způsobilý oslabit nebo dokonce vyloučit podněty podniku chovat se daným způsobem. Naproti tomu toto posledně uvedené posouzení nevyžaduje vyčerpávající a podrobné zkoumání právních úprav různých právních řádů, jež by mohly být použity, a represivní politiky uplatňované těmito právními rády, jelikož analýza směřující

k prokázání pravděpodobné existence protiprávního jednání a k ujištění, že toto protiprávní jednání bude podléhat sankci ve více právních rádech, by byla příliš spekulativní.

Jelikož Komise může, aniž by vedla v tomto ohledu zvláštní a důkladné šetření, určit protiprávní charakter dotčeného chování s ohledem na článek 82 ES nebo jiná ustanovení práva Společenství, která má pravomoc použít, přísluší jí tento charakter konstatovat a zohlednit ho pro účely svého posouzení pravděpodobnosti tohoto chování ze strany spojené entity.

Jestliže je Komise v tomto ohledu oprávněna vycházet ze stručné analýzy legality dotčeného chování a ze stupně pravděpodobnosti, že bude potlačeno, založené na poznacích, které má k dispozici v okamžiku přijetí svého rozhodnutí v oblasti kontroly spojování podniků, přísluší jí nicméně v rámci jejího posouzení identifikovat chování, které předpokládá, případně vyhodnotit a zohlednit odrazující účinek, který by mohl mít případně zjevně nebo velmi

pravděpodobně nedovolený charakter tohoto chování s ohledem na právo Společenství.

o sobě významně narušovat hospodářskou soutěž, a to tak že může samo o sobě být zneužitím tohoto postavení.

(viz body 70–75, 303–304, 424–425, 468)

7. Článek 2 odst. 2 a 3 nařízení č. 4064/89 o kontrole spojování podniků stanoví dvě kumulativní kritéria, z nichž první spočívá ve vytvoření nebo posílení dominantního postavení a druhé ve skutečnosti, že jím bude hospodářská soutěž na společném trhu významně narušena. Proto může být spojení zakázáno pouze tehdy, jsou-li obě dvě kritéria stanovená čl. 2 odst. 3 splněna.

Posílení nebo vytvoření dominantního postavení ve smyslu čl. 2 odst. 3 nařízení č. 4064/89 tak může *a fortiori* v některých případech odpovídat prokázání významného narušení účinné hospodářské soutěže. Toto zjištění neznamená, že druhé kritérium uložené článkem 2 nařízení č. 4064/89 z právního hlediska splývá s prvním kritériem, ale výlučně to, že z téže skutkové analýzy trhu může vyplývat, že jsou obě kritéria splněna.

Nicméně zneužití dominantního postavení může představovat skutečnost, že podnik v dominantním postavení toto postavení posílí tak, že takto dosažený stupeň dominance významně narušuje hospodářskou soutěž, tedy že ponechává dále existovat jen podniky, jejichž chování závisí na chování dominantního podniku. Z toho vyplývá, že posílení dominantního postavení může samo

Okolnosti, kterých se Komise může dovolávat za účelem prokázání stupně nesvobody jednání soutěžitelů podniku, aby dospěla k závěru, že došlo k vytvoření nebo k posílení dominantního postavení tohoto posledně uvedeného podniku, jsou často tytéž jako ty, které jsou relevantní pro účely posouzení, zda v důsledku tohoto vytvoření nebo tohoto posílení bude významně narušena účinná hospodářská soutěž na společném trhu. Okolnost, která se významně dotýká svobody soutěžitelů určovat svou obchodní politiku auto-

nomním způsobem, totiž může mít za důsledek rovněž narušení účinné hospodářské soutěže.

Z toho vyplývá, že pokud z bodů odůvodnění rozhodnutí konstatujícího neslučitelnost oznámeného spojení se společným trhem, dokonce i těch věnovaných formálně analýze vytvoření nebo posílení dominantního postavení vyplývá, že toto spojení bude mít významné protisoutěžní účinky, není namístě se domnívat, že je toto rozhodnutí postiženo protiprávností pouze z toho důvodu, že Komise výslovně a specificky nepřifadila svůj popis těchto skutečností ke druhému kritériu článku 2 nařízení č. 4064/89, ať už jde o povinnost uvést odůvodnění stanovenou v článku 253 ES, nebo o věc samou. Opačný přístup by totiž vedl k tomu, že by Komisi byla uložena čistě formální povinnost nutící ji dovolávat se dvakrát týchž úvah, zaprvé v její analýze vytvoření nebo posílení dominantního postavení na relevantním trhu a zadruhé s ohledem na významné narušení hospodářské soutěže na společném trhu.

(viz body 84, 86–89)

8. Dominantní postavení je prokázáno skutečností, že dotyčný podnik má hospodářskou sílu, která mu umožňuje bránit zachování účinné hospodářské soutěže na relevantním trhu tím, že mu poskytuje možnost jednat do značné míry nezávisle na jeho soutěžitelích, zákaznících a nakonec i spotřebitelích. V tomto ohledu Komise nepotřebuje prokázat, že soutěžitelé podniku budou být i jen v budoucnosti z trhu vyloučeni k tomu, aby prokázala existenci tohoto postavení.

(viz body 85, 114, 243)

9. Jestliže se význam podílů na trhu může na jednotlivých trzích lišit, velmi významné podíly představují samy o sobě, s výjimkou výjimečných okolností, důkaz existence dominantního postavení. Tak tomu může být v případě 50% podílu na trhu.

Co se však týče trhu charakterizovaného zadáváním omezeného počtu zakázek velké hodnoty, okolnost, že daný podnik vyhrál poslední nabídková řízení, nutně neznamená, že některý z jeho soutěžitelů nevyhraje příští nabídkové řízení. Za

podmínky, že soutěžitel má konkurenceschopný výrobek a že jiné faktory nehrají rozhodujícím způsobem ve prospěch prvního podniku, může vždy získat významnou zakázku a najednou značně zvýšit své podíly na trhu.

10. Skutečnost, že podnik je donucen snížit své ceny pod tlakem cenového snížení jeho soutěžitelů, je obecně neslučitelná s nezávislým chováním charakteristickým pro dominantní postavení.

Nicméně toto zjištění neodůvodňuje závěr, že podíly na trhu nemají téměř žádnou hodnotu za účelem posouzení síly jednotlivých výrobců na trhu této povahy, zvláště pokud jsou tyto podíly relativně stabilní nebo ukazují tendenci růstu síly podniku. I na trhu podléhajícímu nabídkovému řízením představuje skutečnost, že si výrobce zachová nebo dokonce zvýší své podíly na trhu během období několika po sobě následujících let důkaz o síle na trhu. Nastává totiž nutně okamžik, kdy rozdíl mezi podílem na trhu výrobce a podílem na trhu jeho soutěžitelů již nemůže být připisován omezenému počtu nabídkových řízení tvořících nabídku na trhu.

Nicméně, dokonce i existence účinné hospodářské soutěže na daném trhu nevylučuje existenci dominantního postavení na tomto trhu, přičemž uvedené postavení je především charakterizováno schopností chovat se v rámci své tržní strategie bez nutnosti přihlížet k této hospodářské soutěži a bez utrpění škody z důvodu tohoto chování. Případná existence hospodářské soutěže na trhu je sice relevantní okolností zejména pro účely posouzení existence dominantního postavení, ale není sama o sobě okolností v tomto ohledu určující.

Na trhu, který se týká výrobků, které jsou prodávány v rámci nabídkových řízení, které se konají pravidelně, z nichž každé se týká prodejů vysoké hodnoty a která jsou charakterizována opakovanými jednáními, tak dochází ze strany uchazečů o zakázku nezbytně k finančním ústupkům, ať už v jakékoliv formě, jelikož tento jev je nedílnou součástí takového vyjednávacího pro-

(viz body 115, 149–151, 540, 571)

cesu. V takovém kontextu pouhá skutečnost, že podnik navrhl slevy, aby získal určitá nabídková řízení, není sama o sobě neslučitelná s existencí jeho dominantního postavení.

12. Protisoutěžní účinky spojení vyplývající z přímého vertikálního vztahu dodavatele a zákazníka závisí na budoucím chování spojené entity, bez kterého by tento aspekt spojení neměl žádný negativní důsledek. Je tedy věcí Komise předložit přesvědčivé důkazy ohledně pravděpodobnosti tohoto chování.

(viz body 116–117, 184, 215, 249)

11. Skutečnost, že příslušné orgány jednoho nebo několika třetích států posuzují otázku určitým způsobem v rámci jejich vlastních řízení nestačí sama o sobě pro vyvrácení odlišného posouzení případně učiněného příslušnými orgány Společenství. Skutečnosti a argumenty předložené v rámci správního řízení na úrovni Společenství, jakož i použitelné právní předpisy, nejsou nezbytně totožné s těmi, které byly zohledněny dotčenými orgány třetích států a jejich posouzení se proto mohou lišit. Jestliže se některý z účastníků řízení domnívá, že odůvodnění závěru orgánů třetího státu je zvláště relevantní a použitelné v řízení Společenství, může se ho vždy dovolávat ve věci samé, ale důkazní síla tohoto odůvodnění nemůže být určující.

(viz bod 179)

V určitých případech mohou tyto důkazy představovat hospodářské studie stanovící pravděpodobný vývoj situace na trhu a uvádějící existenci podnětu spojené entity vedoucího k danému chování.

Nicméně, jelikož zásadou, která v právu Společenství převažuje, je zásada důkazní svobody, nedostatek tohoto druhu důkazů není sám o sobě rozhodující. Zvláště v situaci, kdy je zjevné, že obchodní zájem podniku vede rozhodujícím způsobem k takovému určitému chování, jako je využití možnosti narušovat činnost podniku soutěžitele, se Komise nedopouští zjevně nesprávného posouzení, když se domnívá, že skutečné přijetí předvídaného chování spojenou entitou je pravděpodobné. V takovém případě mohou pouhé hospodářské

a obchodní okolnosti daného případu představovat přesvědčivé důkazy vyžadované judikaturou.

(viz body 295–297, 433)

praktické uskutečnění bude mít negativní důsledky pro hospodářskou soutěž na řadě různých trhů. Naopak jí přísluší specificky zanalyzovat pravděpodobný vývoj každého trhu, na kterém zamýšlí prokázat vytvoření nebo posílení dominantního postavení v důsledku oznámeného spojení, na podporu čehož musí předložit přesvědčivé důkazy.

13. I když dominantní postavení nemůže podnik zbavovat práva chránit si své vlastní obchodní zájmy, určitá chování představují zneužití, jestliže jejich specifickým účelem je posílení tohoto dominantního postavení a jeho zneužití. Odmítnutí podniku, který má dominantní postavení, prodávat stěžejní komponent jeho soutěžitelům, je tak samo o sobě zneužitím tohoto postavení.

(viz bod 306)

(viz body 327, 429, 433, 464)

15. To, že Soud zohlední odpovědi účastníka řízení na dotazy položené jakožto organizační procesní opatření založená na čl. 64 odst. 3 jednacího řádu Soudu, jestliže další účastníci řízení měli případně možnost zaujmout k těmto skutečnostem při jednání své stanovisko, neporušuje článek 48 tohoto řádu.

14. V rámci analýzy dopadů spojení provedené Komisí je věcí Komise prokázat, pokud jde o budoucí vývoj trhu, na základě přesvědčivých důkazních materiálů a dostatečného stupně pravděpodobnosti ohledně budoucího vývoje trhu nejen, že k případnému chování, které předvídá, dojde v relativně blízké budoucnosti, ale mimoto, že toto chování povede v relativně blízké budoucnosti k vytvoření nebo posílení dominantního postavení. Nestačí, že Komise poukáže na řadu logických, ale hypotetických fází, u kterých se obává, že jejich

(viz bod 505)

16. Ze skutečnosti, že, na rozdíl od toho, co platí v případě, že rozhodnutí zapadá do ustálené rozhodovací praxe, Komise

nemůže odůvodnit rozhodnutí pouze stručně, ale musí jej odůvodnit výslovně, pokud hodlá rozšířit dosah praxe, nelze vyvodit, že Komise musí mimo to, že odůvodní své rozhodnutí odkazem na spis věci, které se týká, specificky uvést důvody, proč došla k závěru odlišnému od závěru v dřívější věci, která se týkala podobných nebo totožných situací nebo stejných hospodářských subjektů.

v teorii relevantní, ty, které jsou za okolností dané věci nejvhodnější, si Komise zachovává velkou svobodu jednání.

(viz bod 513)

V tomto ohledu Komise se ve sdělení o definici trhu nezavázala použít konkrétní a zvláštní metodu pro účely posouzení zastupitelnosti na straně poptávky. Naopak konstatovala, že přístup, který přijme, se bude muset lišit v závislosti na okolnostech každého individuálního případu a vyhradila si tak významnou část svého prostoru pro volné uvážení, aby mohla s každým případem zacházet náležitým způsobem.

17. Komise se nemůže odchýlit od pravidel, které si sama stanovila. V rozsahu, v němž tedy sdělení o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství kogentně uvádí metodu, kterou Komise hodlá definovat trhy v budoucnu a nevyhrazuje žádný prostor pro posouzení, je Komise skutečně povinna vzít toto sdělení v úvahu.

(viz body 516, 519)

Za okolností, kdy se ve sdělení vyjadřuje prostřednictvím výrazů, které jí ponechávají možnost zvolit si mezi druhy důkazů nebo přístupů, které mohou být

18. Pokud je o přezkum slučitelnosti spojení se společným trhem Komisí, jelikož bod 36 sdělení o definici relevantního trhu pro účely práva hospodářské soutěže Společenství upřesňuje, že „[f]unkční zaměnitelnost nebo podobnost charakteristických znaků nemohou samy o sobě být dostatečnými kritérii, protože reakce zákazníků na změny relativních

cen může být určena také jinými úvahami“, z této citace *a contrario* vyplývá, že v některých případech nebo dokonce obecně s výhradou zvláštních okolností uvádějících opak, výrobky, které jsou funkčně zaměnitelné a které mají podobné charakteristické znaky, jsou zastupitelné.

(viz bod 524)

19. V oblasti použití článku 82 ES konstatování existence dominantního postavení samo o sobě neznamená žádnou výtku dotyčnému podniku, ale znamená pouze, že tento podnik bez ohledu na příčiny takového postavení nese zvláštní odpovědnost, že jeho chování nebude na újmu účinné a nenarušené hospodářské soutěži na společném trhu. Mimoto pojem „zneužití“ ve smyslu článku 82 ES je pojmem objektivním, který se týká chování podniku v dominantním postavení, které může ovlivnit strukturu trhu, na němž je právě v důsledku přítomnosti tohoto podniku stupeň hospodářské soutěže již oslabený, a jehož účinkem je bránění, za použití prostředků odlišných od těch, které jsou používány při běžné soutěži výrobků nebo služeb na základě plnění hospodářských subjektů, zachování stupně hospodářské soutěže, který

ještě na trhu existuje, nebo rozvoji této hospodářské soutěže.

V situaci, kdy je existující hospodářská soutěž na relevantním trhu pouze nepřímá a již relativně slabá, je skutečnost, že podnik nabude jediného soutěžitele, který ještě uskutečňuje prodeje na tomto trhu, zvláště škodlivá. *Per analogiam* je namíště uplatnit výše uvedené zásady zakotvené v kontextu zákazu zneužívání dominantního postavení na příbuzný právní rámec kontroly spojování podniků, maje za to, že čím dominantnější podnik je, tím více nese zvláštní odpovědnost zdržet se jakéhokoliv jednání, které by dále mohlo oslabit nebo tím spíše vyloučit hospodářskou soutěž, která ještě na trhu existuje.

Z toho vyplývá, že za takových okolností je věcí účastníků spojení předložit důkazy prokazující neexistenci jakékoli účinné hospodářské soutěže na trhu před spojením.

(viz body 549–551)

20. V rámci nařízení č. 4064/89 o kontrole spojování podniků je Komise oprávněna přijmout jen ty závazky, které mohou

učinit oznámené spojením slučitelným se společným trhem. V tomto ohledu je třeba se domnívat, že strukturální závazky navržené účastníky splňují toto kritérium jen tehdy, pokud je Komise schopna dojít s jistotou k závěru, že je bude možné provést a že nové obchodní struktury, které vzniknou, budou dostatečně funkční a trvalé, aby v relativně blízké budoucnosti nemohlo dojít k posílení dominantního postavení nebo narušení účinné hospodářské soutěže, jimž mají závazky zabránit.

písemná vyjádření, byť přiložená k žalobě, nemůže zhojit neexistenci základních prvků právní argumentace, které musejí být uvedeny v samotné žalobě.

(viz bod 592)

(viz body 555, 612)

21. Za účelem zajištění právní jistoty a řádného výkonu spravedlnosti je třeba pro to, aby byla žaloba přípustná, aby hlavní skutkové a právní okolnosti, na kterých je založena, vyplývaly, přinejmenším stručně, ale uceleně a srozumitelně, z textu samotné žaloby. V tomto ohledu ačkoliv obsah žaloby lze podpořit a doplnit v konkrétních bodech odkazy na výňatky z písemností, které tvoří její přílohu, obecný odkaz na ostatní

22. Účelem postupu, který se vztahuje na přístup ke spisu ve věcech hospodářské soutěže je umožnit osobám, kterým je určeno oznámení námitek, seznámit se s důkazními materiály obsaženými ve spisu Komise, aby se tyto osoby mohly užitečně vyjádřit k závěrům, ke kterým Komise dospěla na základě těchto důkazů. Právo přístupu ke spisu je odůvodněno nezbytností zajistit dotýc-ným podnikům možnost užitečně se bránit proti námitkám vzneseným vůči nim v uvedeném oznámení.

Nicméně přístup k určitým dokumentům může být odepřen, zejména k dokumentům nebo k jejich částem obsahujícím obchodní tajemství jiných podniků, interním dokumentům Komise, informacím umožňujícím určit totožnost stěžovatelů, kteří si nepřejí, aby byla odhalena jejich totožnost, jakož i k informacím sděleným Komisí s výhradou zachování jejich důvěrného charakteru.

Ačkoliv podniky mají právo na ochranu svého obchodního tajemství, toto právo musí být vyváжено zaručením práv obhajoby. Komise tak může být povinna uvést odporující si zájmy v soulad tím, že připraví nedůvěrné verze dokumentů obsahujících obchodní tajemství nebo jiné citlivé údaje. Stejně zásady jsou použitelné na přístup ke spisu ve věcech spojování podniků přezkoumávaných v rámci nařízení č. 4064/89 o kontrole spojování podniků, i když uplatnění těchto zásad může být přiměřeně přizpůsobeno požadavku rychlosti, který charakterizuje obecnou systematiku uvedeného nařízení. Není namístě uplatnit odlišnou nebo vyšší úroveň ochrany, pokud jde o práva obhajoby v oblasti spojování podniků, než v oblasti porušení práva.

podnik neměl ve stadiu správního řízení přístup k dokumentu v jeho prospěch, tedy důkazu, který mohl být užitečný pro jeho obranu a na základě kterého mohlo správního řízení skončit jiným výsledkem v případě, že by se podnik tohoto důkazu mohl dovolávat, odůvodnění rozhodnutí dotčené tímto dokumentem musí být v zásadě považováno za vadné.

(viz bod 649)

(viz body 629–631)

23. Ve správním řízení v oblasti hospodářské soutěže je namístě rozlišovat mezi důkazy výlučně v neprospěch a dokumenty ve prospěch toho, proti komu je vedeno řízení nebo které obsahují důkazy ve prospěch. Důkazy v neprospěch jsou relevantní jen v rozsahu, v němž je Komise převezme, v kterémžto případě je jejich sdělení zásadní, ale jestliže nejsou takto převzaty, jejich nesdělení nemá žádný dopad na legalitu řízení. Naopak, jestliže se ukáže, že
24. Žádost o důvěrné zacházení může odůvodnit odepření přístupu k takovým dokumentům pocházejícím od třetích osob, jako jsou stížnosti v řízení v oblasti hospodářské soutěže. Podnik v dominantním postavení na trhu totiž může přijmout odvetná opatření vůči svým soutěžitelům, dodavatelům nebo zákazníkům, kteří spolupracovali při šetření vedeném Komisí a za takovýchto podmínek třetí podniky předají Komisi v průběhu jejího šetření dokumenty, o kterých mají za to, že by jejich předání

mohlo vést k represáliím vůči nim, jen tehdy, pokud vědí, že jejich žádost o důvěrné zacházení bude vzata v úvahu.

mínky k oznámení námitek poté, co měl přístup ke správnému spisu Komise, mu umožnilo včas vyjádřit svůj názor na přijaté námítky.

(viz bod 650)

(viz body 692–693)

25. Právo být vyslechnut se v řízení v oblasti hospodářské soutěže vztahuje pouze k námitkám, které Komise hodlá přijmout.

Jelikož účelem rozhodnutí o zahájení řízení na základě čl. 6 odst. 1 písm. c) nařízení č. 4064/89 o kontrole spojování podniků není sdělit účastníkům námítka, ale pouze předběžně oznámit vážné pochybnosti, které má Komise a které ji vedou k zahájení druhé fáze šetření, podnik tak nemůže tvrdit, že neexistence přístupu ke spisu před zasláním oznámení námitek narušila jeho možnost se bránit. To, že podnik měl totiž příležitost předložit své písemné a ústní připo-

26. Ačkoliv znění čl. 18 odst. 1 nařízení č. 4064/89 o kontrole spojování podniků znamená, že účastníkům spojení musí být již od zahájení řízení umožněno předložit připomínky, neznamená, že Komise musí umožnit přístup ke svému správnému spisu v tomto ranném stadiu. Potřeba stran mít přístup ke správnému spisu Komise, aby se mohly v konečném výsledku bránit proti námitkám vzneseným Komisí v oznámení námitek, nesmí být vykládána tak, že ukládá Komisi, aby jim umožňovala přístup ke svému spisu po částech v průběhu celého řízení, což by pro orgán znamenalo nepřiměřenou zátěž.

(viz bod 694)

27. Aby Komise mohla dodržovat časový rozvrh stanovený nařízením č. 4064/89 o kontrole spojování podniků, je nezbytné, aby mezitímní lhůty stanovené v každém stadiu řízení byly rovněž krátké. Tato okolnost činí již pojmově méně příznivými podmínky, za kterých musejí všichni účastníci řízení pracovat, ale prospěch pokud jde o rychlost řízení jako celku byl zákonodárcem považován za odůvodňující tyto oběti, zejména za účelem zohlednění obchodního zájmu účastníků oznámeného spojení dokončit jejich záměr co možná nejrychleji. V tomto ohledu je nezbytné při posuzování údajných porušení práv obhajoby v rámci řízení podle nařízení č. 4064/89 zohlednit požadavek rychlosti, který charakterizuje obecnou systematiku uvedeného nařízení.

Za těchto podmínek se účastníci oznámeného spojení mohou dovolávat krátkosti lhůt, které měli k dispozici v rámci tohoto řízení, pouze v rozsahu, v němž jsou tyto lhůty nepřiměřené délce trvání řízení jako celku.

(viz body 701–703)

Mimoto na základě článku 21 nařízení č. 447/98 o oznamování, lhůtách a slyšeních stanovených v nařízení č. 4064/89, použitelného zejména na lhůtu pro odpověď na oznámení námitek stanovenou v souladu s článkem 13 téhož nařízení, Komise zohledňuje čas nezbytný pro vypracování prohlášení a naléhavost věci. Je tak věcí Komise uvést v co největší možné míře do souladu práva obhajoby oznamujících stran a nezbytnost rychle přijmout konečné rozhodnutí.

28. Jestliže postavení úředníka pro slyšení bylo vstupem v platnost rozhodnutí 2001/462 o mandátu úředníků pro slyšení v určitých řízeních ve věcech hospodářské soutěže změněno, zejména v rozsahu, v němž se v souladu s čl. 2 odst. 2 tohoto rozhodnutí nyní přiřazuje ze správních důvodů ke členu Komise odpovědnému za otázky hospodářské soutěže namísto ke generálnímu ředitelství pro hospodářskou soutěž, z tohoto rozhodnutí jasně vyplývá, že nová funkce úředníka pro slyšení přímo nahrazuje dřívější funkci téhož názvu na základě rozhodnutí 94/810. Za těchto podmínek je namísto se domnívat, že při neexistenci rozhodnutí o ukončení jeho mandátu v souladu s čl. 2 odst. 1 rozhodnutí 2001/462 zůstal dřívější úředník pro slyšení ve funkci po vstupu tohoto rozhodnutí v platnost.

Tento výklad výše uvedených ustanovení je posílen objektivní nezbytností, která existovala, pokud jde o funkci úředníka pro slyšení, zajistit funkční kontinuitu v souladu se zásadou řádné správy. Ke vstupu rozhodnutí 2001/462 v platnost došlo nezbytně v okamžiku, kdy již některá řízení probíhala. Jestliže by účinkem vstupu rozhodnutí 2001/462 v platnost při neexistenci jmenování nového úředníka pro slyšení bylo, že by žádná osoba nebyla oprávněna tuto funkci zajišťovat, pokračování v těchto řízeních by nebylo možné, čímž by byla jak ustanovení nařízení č. 4064/89, tak i ustanovení rozhodnutí 2001/462 zbavena svého užitečného účinku, pokud jde o tato řízení. Úředník pro slyšení ve funkci v okamžiku vstupu rozhodnutí 2001/462 v platnost zůstal tudíž oprávněn k výkonu této funkce až do odvolání, přinejmenším pro účely ukončení řízení, které již bylo zahájeno.

(viz body 719–720)

29. Základní práva jsou nedílnou součástí obecných právních zásad, jejichž dodržování soud Společenství zajišťuje. Za tímto účelem Soudní dvůr a Soud vycházejí z ústavních tradic společných členským státům, jakož i z poznatků, které skýtají mezinárodně právní instrumenty týkající se ochrany lidských práv, na jejichž tvorbě členské státy spolupracovaly nebo k nimž přistoupily. Zvláštní význam přísluší v této souvislosti Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Krom toho podle čl. 6 odst. 2 EU „Unie ctí základní práva zaručená Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod podepsanou v Římě dne 4. listopadu 1950 a ta, jež vyplývají z ústavních tradic společných členským státům, jako obecné zásady práva Společenství“.

(viz bod 725)